

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ที่กำลังเจริญรุดหน้าทางอุตสาหกรรมควบคู่ไปด้วย รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้ผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูปเพื่อการส่งออก มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นในภูมิภาคต่างๆของประเทศ มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการผลิต ประชากรซึ่งเดิมเป็นเกษตรกรจำนวนมากได้ละทิ้งอาชีพเดิมมาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ส่วนใหญ่เป็นแรงงานจากชนบท ซึ่งมีพื้นฐานการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจที่ต่ำ

ในภาคใต้ของประเทศไทย เป็นภาคที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ และเป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค ได้แก่ ยางพารา และทรัพยากรสัตว์น้ำทางทะเล เป็นต้น จากนโยบายการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการส่งออก ทำให้เกิดโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรตามมาหลายอย่าง เช่น โรงงานยางพารา โรงงานผลิตสัตว์น้ำบรรจุกระป๋องเพื่อส่งออก เป็นต้น ส่วนมากโรงงานเหล่านี้เป็นโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ ใช้เครื่องจักรในการผลิต และมีคนงานที่ทำงานประจำในโรงงานหลายร้อยคน

สภาพการทำงานของคนงานในโรงงานอุตสาหกรรม คือ ต้องทำงานวันละประมาณ 8 ชั่วโมง ในสภาพแวดล้อมของโรงงาน ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ เนื่องจากในกระบวนการผลิตนั้น มีสิ่งที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพผู้ทำงานเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดเป็นเวลานานหลายประการ เช่น พิษจากสารเคมีที่ใช้ในกระบวนการผลิต เสียงดังจากเครื่องจักรที่ใช้ผลิต ซึ่งมักมีระดับเสียงเกินมาตรฐานที่กำหนดตามกฎหมาย ความร้อนจากกระบวนการผลิต เป็นต้น โดยสรุปก็คือ สภาพแวดล้อมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของคนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งอาจเป็นอันตรายทางตรง และ/หรือทางอ้อมนั้น มีทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ สิ่งแวดล้อมทางเคมี และสิ่งแวดล้อมทางสังคม

สำหรับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่สำคัญ ที่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพคนงานในระยะยาวประการหนึ่งก็คือ ระดับเสียงในโรงงานที่ตั้งเกินมาตรฐานที่กำหนดตามกฎหมายทางอาชีวอนามัยและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากในการทำงานของเครื่องจักรกลทั้งหลายในกระบวนการผลิตก่อให้เกิดเสียงดังทั้งสิ้น รวมทั้งพบว่าเครื่องจักรกลส่วนใหญ่ที่ใช้ในโรงงานมักเป็นเครื่องจักรเก่าที่มาจากต่างประเทศ และมีการติดตั้งที่ไม่ค่อยเหมาะสม และผลจากการที่ คนงานต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีเสียงดังมากตลอดเวลาการทำงาน จึงทำให้เกิดความผิดปกติในการได้ยิน หรือสูญเสียสมรรถภาพ

การได้ยิน กล่าวคือ เกิดโรคหูหนวก หรือหูตึงในเวลาต่อมา ซึ่งได้มีนักวิชาการในประเทศไทยได้ทำการศึกษาถึงระบาดวิทยาของโรคหูหนวก หูตึงในประเทศไทย ช่วง พ.ศ. 2527 - 2530 ในภูมิภาคต่างๆพบว่า ประชากรไทยทุกภาคมีความผิดปกติด้วยกันทั้งสิ้น กล่าวเฉพาะภาคใต้ พบว่ามีผู้ป่วยด้วยโรคหูหนวก และหูตึงร้อยละ 5.7 ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลของกองอาชีวอนามัย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ที่ทำการเฝ้าระวังคนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่างๆ เช่น โรงงานอาหารกระป๋อง โรงงานทอผ้า โรงงานบีบโลหะ เป็นต้น เกี่ยวกับผลกระทบด้านเสียง พบว่า มีคนงานที่สูญเสียการได้ยิน มีรวมเฉลี่ยถึงร้อยละ 28.47 ซึ่งแสดงว่าการสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินของคนงานดังกล่าว น่าจะมีสาเหตุส่วนหนึ่งจากการที่ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีเสียงดังมากนั่นเอง

โดยทั่วไปเจ้าของโรงงานหรือนายจ้างที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมคนงาน จะทราบถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้นได้ในจุดต่างๆ จากกระบวนการผลิตดังกล่าวแล้ว โดยเฉพาะอันตรายจากสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเกี่ยวกับเสียง ซึ่งสามารถป้องกันได้ โดยการแนะนำ หรือออกระเบียบบังคับให้คนงานใช้เครื่องป้องกันเสียงส่วนบุคคลขณะทำงาน เช่น ที่อุดหู ที่ครอบหู เป็นต้น นอกเหนือจากการป้องกันอันตรายอื่นๆที่โรงงานควรต้องดำเนินการอยู่แล้ว แต่ในสภาพการณ์ของโรงงานต่างๆ ในประเทศไทย มักพบว่าเจ้าของโรงงาน / นายจ้างของโรงงานหรือสถานประกอบการ มักไม่เห็นความสำคัญของการรณรงค์ให้คนงานใช้เครื่องป้องกันเสียงส่วนบุคคล รวมทั้งตัวคนงานเองที่ส่วนใหญ่เป็นคนที่มีความรู้ทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ ก็มักไม่เห็นความสำคัญของการป้องกันอันตรายจากเสียงดังด้วยเช่นกัน (กองอาชีวอนามัย , 2532) ดังนั้นคนงานที่ทำงานในโรงงานจึงต้องสูญเสียสมรรถภาพการได้ยินเมื่อทำงานไประยะหนึ่งจำนวนไม่น้อย ซึ่งนับว่าเป็นที่น่าเสียดายว่า เหตุการณ์ดังกล่าวไม่น่าจะเกิดขึ้น หากมีการป้องกันล่วงหน้า โดยการร่วมมือกันทั้งด้านเจ้าของโรงงาน / นายจ้าง และตัวคนงานเองที่เห็นถึงความสำคัญในการป้องกันอันตรายจากเสียง โดยการใช้เครื่องป้องกันเสียงที่เหมาะสม

จากสถานการณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาวิจัยถึงข้อมูลพื้นฐานด้านความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนของคนงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล กรณีศึกษาการใช้เครื่องป้องกันเสียง ตลอดจนศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนของคนงาน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการนำมาใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่แก่บุคคล/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าว ส่งเสริมการป้องกันอันตรายจากเสียงในโรงงานแก่คนงาน รวมทั้งกระตุ้นให้คนงานเห็นความสำคัญของการป้องกันอันตรายจากเสียง เพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งย่อมจะส่งผลดีต่อการผลิตที่มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจของท้องถิ่นสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของคนงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่มีเสียงดังมาก
2. เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนของคนงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องป้องกันเสียง ในโรงงานอุตสาหกรรมขณะปฏิบัติงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติตนของคนงานเกี่ยวกับการใช้เครื่องป้องกันเสียงในขณะปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

- การศึกษาคั้งนี้ ศึกษาเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในจังหวัดสงขลา 3 โรงงาน ได้แก่ โรงงานแปรรูปยางพารา โรงงานผลิตอาหารสัตว์น้ำทะเลบรจกระป๋อง และโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้ยางพารา
- ประชากรตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ คนงานทั้งเพศชาย และเพศหญิง ที่ทำงานประจำในโรงงานไม่น้อยกว่า 3 เดือน
- เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ศึกษาคั้งนี้ คือ เครื่องป้องกันเสียง [Hearing protection device] ซึ่งได้แก่ ที่อุดหู [Ear plug] หรือที่ครอบหู [Ear muff]

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

- ภูมิภาคอาเซียน หมายถึง จังหวัดที่เป็นที่เกิดและตั้งถิ่นฐานของครอบครัวเดิมแต่เริ่มแรก
- รายได้จากการทำงาน หมายถึง จำนวนเงินค่าตอบแทนที่ได้จากการทำงานเป็นคนงานในโรงงานรวมทั้งหมดโดยเฉลี่ยต่อเดือน
- รายได้ของครอบครัว หมายถึง จำนวนเงินทั้งหมดที่สมาชิกที่ทำงานหารรายได้ในครอบครัวได้รับรวมกันทั้งหมดโดยเฉลี่ยต่อเดือน
- โรคประจำตัว หมายถึง โรค หรือ อาการผิดปกติทางร่างกาย หรือ จิตใจ จากสาเหตุใดก็ตาม อันส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนงาน ไม่ว่าจะมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม ซึ่งต้องการดูแลรักษาอย่างสม่ำเสมอ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง อาการปวดศีรษะเป็นประจำ เป็นต้น ซึ่งเป็นอยู่เดิมแล้วก่อนเข้าทำงานในโรงงานนั้นๆ
- ความรู้ หมายถึง ข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายจากสิ่งแวดล้อมในโรงงาน อันตรายจากเสียงดัง มาตรฐานเสียงที่กำหนดตามกฎหมาย วิธีการป้องกันอันตรายจากเสียงดัง มาตรการที่ใช้ในการป้องกันอันตรายจากเสียงดัง เป็นต้น

- ทักษะคติ หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ที่มีต่อสภาพแวดล้อมในโรงงานที่มีเสียงดัง อันตรายต่อร่างกายจากการได้รับเสียงดังตลอดเวลาการทำงาน การใช้เครื่องป้องกันเสียงเพื่อป้องกันอันตรายจากเสียง ตลอดจนมาตรการที่นายจ้าง/เจ้าของโรงงานควรจัดให้คนงานเพื่อป้องกันอันตรายจากเสียง เป็นต้น

- การปฏิบัติ หมายถึง ความถี่ของการใช้ หรือไม่ใช้เครื่องป้องกันเสียง ขณะทำงานในโรงงาน ชนิดของเครื่องป้องกันเสียงที่ใช้ เหตุผลที่ใช้ เป็นต้น